

ב דין לבישת בגדים. ובו ו' סעיפים:

א * לא ילבש חלוקו (א) (ה) מישב (טו), אלא יקח חלוקו ויכניס בו (ראשו) וזרועותיו בעודנו שוכב, ונמצא (ב) כשיקום שהוא מכסה: ב יאל יאמר הנני בחדרי חדרים מי רואני, כי הקביה מלא כל הארץ כבודו: ג יידקדק (ג) בחלוקו ללבשו בדרבו, שלא יהפך הפנימי (ב) [א] (ד) לחוץ: ד ינעל מנעל (ג) [ב] (ה) ימין תחלה ולא יקשרנו, ואחר כך ינעל של שמאל (ו) ויקשרנו, ויחזר ויקשר של ימין. הגה ובמנעלים שלנו שאין להם קשירה, ינעל של (ז) ימין תחלה (תוספות פרק במה אשה דף ס"א): ה יכשחולץ מנעליו (ח) חולץ של שמאל תחלה: ו יאסור לילך (ה) (ט) בקומה וקופה. (י) * ולא ילך

באר הגולה
א מגביר דשבת ק"ח
ב סוד ותענית י"א
ג תגינה ט"ז ג שבת ק"ד
ד שם ס"א ה שבת שם
ו קדושין ל"א

שערי תשובה

זוכתי ופסל, וכוונת פנים אתה עלה מאור הלבנה ודפו כו', והוציאנו לבית השרפה. ומצאתי בשו"ת חכם צבי שהשיג עליו בזה בסימן כ"ו, עין שם: [א] לחוץ. עין באר הישב. וכתב בבכור שור דף ק"ב ע"ג דאם לבש חלוקו מהפך, אפילו אינו תלמיד חכם והפכו על כל פנים לצדק תפלה, עין שם: [ב] ימין תחלה. עין באר הישב.

התמיד ואינו מקומן, סעתי הוא, דגם חסאת נזק שם, ושמה אינו תיב, והרי כמביא חלון בעצרה, אלא יאמר וישלמה פנים שפתינו במקום קרבן התמיד, עין שם. (א) מישב. דאן בהכרח יגלה גופו. איתא בש"ס, חלוק של תלמיד חכם, כל שאין בשור נראית מתחתיו טפת. והאידנא אין נזהרין בזה, משום שהולכין הכל בבתי שוקים ואין בשור נראית, מכן אברהם: (ב) לחוץ. ודא התפירות המגנות ויתגנה בעיני הבריות. וכתב הט"ו, שיש חלוק בין תלמיד חכם לשאר אינשי, דלתלמיד חכם אם לבש חלוק הפוכה צריך לתפוקה, אבל שאר אינשי דעלמא יתיר לכתחלה שלא ללבושה הפוכה, עין שם. וזהו מלבוש שני מלבושים יחד בפעם אחד, כי קשה לשכחה. ורש"י ב' צדי המלבוש ביד ימינו וילבש הימין ואחר כך השמאל, ויכון כי הכל נקלל בימין ומן הימין בא לשמאל, כתב: (ג) ימין תחלה. ויש חשיבות לימין לענין ביהן ד' ובתן רגלי, ושמאל יש בו גמי חשיבות לענין תפילין, משום הכי נחלק לכל אחד מעלה, והנינו הקשירה לשמאל, וחשיבות תפילין הוא בקשירה, ובשריחין וסדי, ימין תחלה, ואם רוחץ כל גופו, ראש תחלה, עין מכן אברהם ועלת

באר היטב

משנה ברורה
א (א) מישב. דאן בהכרח יתגלה גופו, והאדם צריך להתנהג בצניעות ובושה לפני הקב"ה. ואפילו כשהוא לילה ובחדרי חדרים, הלא מלא כל הארץ כבודו, וכחשכה וכאורה לפניו יתברך. וכן צריך לזהר תמיד מחמת טעם זה שלא במקום הכרח מלגלות מבשרו, ואפילו מעט, (א) כל מה שצריך להיות מכסה בבגדים לעולם. אבל רשאי לגלות ידו עד יקובד"ו, וצוארו עד החוה. על כן (ב) האנפילאות יראה ללבשם או לקשטם גם כן תחת הסדין, שלא לגלות רגליו, שצריך להיות מכסות לעולם במדינות אלו שאין הולכין יחף אפילו בקיץ, וכן כל פיוצא בזה, אם לא שאי אפשר בענין אחר. וכן בבית המרחץ שצריך של בני אדם לילך שם ערומים ואי אפשר בענין אחר, אין בזה משום פריצות. וכן (ג) כשרוחץ בנהר הדין כן, רק (ד) וזה לפשט וללבש סמוך לנהר כל מה שאפשר, בכדי שלא ילך בגלוי הגוף שלא לצורך. (ה) ואפילו ערותו אין צריך לכסות בירידתו לנהר, ולא עוד אלא שהמכסה נראה כאלו בוש בדרך וכאלו בופר בבגדיו של אברהם אבינו, אך בעליתו מן הנהר, שפניו כלפי העם, ישתה או ישים ידו כנגד ערותו לכסותה, ובלבד שלא יגע בה, כמו שיתבאר בסוף סימן ג'. איתא בש"ס, חלוק של תלמיד חכם, כל שאין בשור נראית מתחתיו. והאידנא (ו) אין נזהרין בזה, משום שהולכין הכל בבתי שוקים ואין הבשר נראית: (ב) כשיקום. רוצה לומר, כשיקום ויצא מתחת כפיו סדינו שהיה מנח שם ערום כשפשט חלוקו, יהיה עתה תכף מכסה, כי יפל חלוקו על כל גופו מעצמו. ועין לקמן סימן רל"ט סעיף ב' לענין פשיטת החלוק. המניח מלבושיו מראשותיו, משבח למדו. ואפשר אם מניח דבר אחר הפפסיק בין ראשו לבגדיו (ו) אין קפידא. וכן יזהר מלבוש ש"ב' מלבושים יחד בפעם אחד, כי קשה לשכחה. הקורא כתב שעל גבי הקבר או המסתכל בפני המת, משבח למדו. ועין עוד בפרי מגדים מדברים המחזירים הלמוד: ג (ג) בחלוקו. אף על פי שהוא תחת כל המלבושים, (ח) וכל שכן בשאר בגדים: (ד) לחוץ. ודאן תפירות המגנות ואמרי החלוק ויתגנה בעיני הבריות. ואם לא נזהר והפך, אם תלמיד חכם הוא, צריך לפשטו ולחזור ללבשו בדרבו, שלא יהיה בכלל משניאי חס וחלילה, ושאר כל אדם אין צריך. ולתפלה, אפילו כל אדם (ט) צריך לפשטו וללבשו בדרבו, שראוי או להדר בגדיו, כמבאר בסימן צ"א. טוב (י) שיש שני צדי המלבוש ביד ימינו וילבש הימין ואחר כך השמאל, ויכון כי הכל נקלל בימין ומן הימין בא לשמאל. כתב הרמב"ם, מלבש תלמיד חכם יהיה מלבוש נאה ונקי, ואסור לו שימצא בבגדו פתם או שמנונית וכיוצא בהם. ולא ילבש לא מלבוש שרים שהכל מסתכלים בהם ולא מלבוש עניים שהוא מבזה את לובשיו, אלא בגדים בינונים נאים, עין שם עוד: ד (ה) ימין. שכן מציינו בתורה שהימין חשוב תמיד, לענין ביהן ד' ורגל ולכל הדברים שצריך להם הימין להשמאל: (ו) ויקשרנו. דלענין (א) קשירה מציינו שהתורה נתנה חשיבות אל השמאל, שקושר עליה תפלה של יד. ובאנפילאות של לבד (ב) אין צריך להקדים שמאל לקשירה. ואסור יד שמניח תפילין בימין של כל אדם, (ג) יקדים ימין גם להקשירה: (ז) ימין תחלה. וגם אם נודפן לו של שמאל, (ד) ימתח עד שיביאו לו של ימין. כשהוא רוחץ וסדי, ימין תחלה, ואם סך כל גופו, ראש תחלה, מפני שהוא מקל על כל האברים. ועין בדרבי משה: ה (ח) חולץ של ימין. שזה (ט) כבודו של ימין: ו (ט) בקומה וקופה. שדוחק רגלי השכינה בכיבול, על כן כתבו האחרונים דאסור (ט) אפילו פחות מד' אמות, ופשוט דאפילו עומד במקומו ואינו הולך כלל: (י) * ולא ילך. אפילו בבית (י) שיש בו תקרה, וכל שכן תחת אויר השמים ויש לזהר לכלי צלקא:

באור הלכה

ותודה ושלמים, דתיב על כל אחד בנכסיה, או דלענין קריאה די בפעם אחד, וכן מצד הארצות החיים. וטוב לומר כל אלו הפרשיות קדם התפלה ובבית הכנסת (ארצות החיים בשם החרו), אך שלא יאחר על ידי זה ומן קריאת שמע או אפילו תפלה בצבור. וצריך להתנדות קדם קריאת פרישת הקרבנות (ארצות החיים בשם אליה רבה ופרי מגדים, והדרי יהיה במצמד. וכבר נדפס בימינו ספר צבודה תפלה, שםבאר בו כל עניני אמירת הקרבנות בכל פרשיהם, והעתיק גם כן מן הרמב"ם סדר ההקדמה שהיה נצרך לזה, וכבר מבאר בספרים גדולי המצוה. ומה טוב למי שנוהג בזה, שילמד מתחלה את ענינים האלו מן הגמרא או מספרי הרמב"ם, כדי שיביין אחר כך מה שהוא אומר, ובהו תחשב לו כאלו הקורבן משם קרבן. וכן מה שאנו אומרים בכל יום אפי' היה מסדר וכו', ועניני צעירת הקטורת, מצוה לראות להבין מה שהוא אומר. ועין מה שהאריך בעל השל"ה בהנהגותיו על ספר יש נוהלין:

*** לא ילבש חלוקו מישב.** ובפרי מגדים נסתפק בלשן בכילה שאין גבוה עשרה אי טוהג דין זה, דהיי כמכסה, עין שם. ובספר ארצות החיים מסיק לאסור, עין שם: * ולא ילך ד' אמות. עין במשנה ברורה סוף סעיף קטן קס"א. במה שכתבנו, ואם מפלה

שער הציזין (א) מפרי מגדים וארצות החיים: (ב) צנודת היס: (ג) מן אברהם: (ד) מן אברהם: (ה) מן אברהם: (ו) מן אברהם: (ז) מן אברהם: (ח) פרישה: (ט) תבואת שור ושערי תשובה: (י) כנאות: (יא) בית יוסף: (יב) ארצות החיים, ראה מלבוש, עין שם: (יג) תבואת שור ושערי תשובה: (יד) ארצות החיים: (טו) רש"י: (טז) ס"ו ומן אברהם הגר"א: (יז) אליה רבה ופרי מגדים שמוכח כן מדברי הפנא אברהם, וגם רש"י לא כבידא לה במסקנתו להקל, עין בשער' תיבה ועין בבארי הגר"א. וקשום דבמנו מודה להט"ו ותשובת מד"י ביונא, וכן מצאתי כתוב בספר:

ביצחק יקרא ט"א: קובדו. דהוה מרפך. ארמירד וליהיה אמר, שהמנהג להקל בשדולים קצרים באגשים אפילו מעל המרפך. אבל במקנסיס קצרים, אין ראוי ללכת, ואף על פי שרבים נהגו כן. סי' ב' ב' מלבושים. ענין זה אין לו עקר בש"ס, ולכן במקום הצורך אפשר להקל, כגון אנשי פשוטן וכדו' שצריכים להתלבש במהירות וכדו'. סי' י' ובאנפילאות. ציע לעניד, דאילי גם בזה צריך להקדים ימין לשמאל. ואיטו. ציעי לעניד, דאם זה תלי בדידיה, יקדים שמאל ללבישה וימין לקשירה.